

Viszonzás

VISSZHANG - LXIV. évfolyam, 49. szám, 2020. december 4.

Miklós László az *ÉS* 2020. november 20-i számában [A nyugdíjreformhoz](#) című cikkében hozzászól 2020. október 22-én megjelent [írásomhoz](#). Egyetértünk abban, hogy csökkenteni kell a nyugdíjkülönbségeket. Nem értünk egyet abban, hogy mit jelent két nyugdíj különbsége. Szerinte algebrai különbséget, szerintem pedig az arányokat. Ez magyarázhatja, miért akarjuk másképp csökkenteni a túlzott nyugdíjkülönbségeket.

Közös példánkban két nyugdíjat hasonlítottunk össze: 100 és 400 eFt 2020-ban, amelyeket az 5 százalékos infláció miatt 105-re és 420 eFt-ra emelnek 2021-ben. Vitapartneremnek skolasztikusan igaza van abban, hogy a két nyugdíj közötti algebrai különbség valóban 300 eFt-ról 315 eFt-ra növekszik; de téved, mert közgazdaságilag az arányuk számít: 4:1. (Gondoljunk arra, hogy egy pénzreformban két 0-t levágnánk minden árból és jövedelemből, és ekkor a 2020-as új forintban kifejezett nyugdíj 1, illetve 4 eFt-ra „változik”. Csökken-e a különbség a pénzreform után? Nem, pedig az algebrai különbség a 1/100-ára csökken.)

Más kérdés, hogy ha az ellenzéki program társadalmilag rossznak tartja a 2020-as nyugdíjarányt, akkor 2022-ben kormányra kerülve a mostani ellenzék 2023-ban megváltoztathatja azt. Az egyszerűség kedvéért egy 2022-es választást feltételezek, s a győztes ellenzék Miklós Lászlót követve 2021-ben mindkét nyugdíjasnak 12,5 eFt emelést ad. Az új arány, $412,5:112,5 = 3,67$; jóval kisebb a korábinál. Kérdés: hány évig alkalmazná e módszert. Ha például 10 évig, akkor a 125 eFt-os összegzett emelés után a két nyugdíj 225, illetve 525 eFt lenne, és arányuk 2,33-ra csökkenne. Nem veszítené el a választásokat a jelenlegi ellenzék 2026-ban? A vesztes kisebbség hangosabb lenne, mint a nyertes többség.

Észszerűbbnek tűnik, ha az ellenzék azt ígéri, hogy néhány évig a százalékos emelést csak korlátok között alkalmazza. Például 2021-ben legalább 8 eFt-os emelést, és legfeljebb 16 eFt-os emelést (a 160 eFt-hoz, illetve a 320 eFt-hoz tartozó 5 százalékos emelést) ígér, akkor a két nyugdíj jövőre 108, illetve 416 eFt lenne. A „különbség” 4 eFt-tal emelkedne, de a releváns arány 3,85-re csökkenne. Csak a paraméterértékeket kell jól belőni, és bölcsen eldönteni, hány éven keresztül lehet egy ilyen korrekciót alkalmazni.

Tegyük föl, hogy csak 3 százalékos az infláció, és marad 2 százalék korrekcióra. Ekkor 103, illetve 412 eFt lenne a százalékos emelés utáni járadék, az 5 százalékos keretből megmaradó 10 eFt-ot egyenlően, 5-5 eFt-ban osztaná el a két nyugdíjas között. Ekkor a két nyugdíj 108, illetve 417 eFt lenne, arányuk 3,86-ra csökkenne, példánkban majdnem azonos a korlátok közti százalékos emeléssel.

Végül az indexálási trükkök politikai hatását szemléltetem a következő történettel. Amikor 1998-ban a frissen kormányra került Fidesz-FKGP-MDF-koalíció az 1999-re tervezett 4 százalékpontos nyugdíjemelést 0-ra csökkentette, maga is alkalmazott emelési minimumot, hogy a hatást legalább a legkisebb nyugdíjknál ellensúlyozza. Így a legkisebb nyugdíjak 25 százalékkal emelkedtek. A 2002-es választás előtt az ellenzék sikerrel érvelt: a kormány elvett a nyugdíjasoktól fejenként 19 eFt-ot, amit győzelme esetén az ellenzék visszaad.